

Inventarisatie van laagdrempelige steunpunten in de regio Holland Rijnland

Auteur: Astrid Suurmond
Versie: 8 november 2024
Bijlage 1. Aantal inwoners dat gebruik maakt van GGZ

Inhoudsopgave

1. Kader van deze inventarisatie	3
1.1. Aanleiding.....	3
1.2. Opdracht aan Lumen en vraagstelling van deze notitie	3
1.3. Bevindingen tijdens de inventarisatie	3
1.4. Leeswijzer bij deze inventarisatie	4
2. Regio Holland Rijnland	5
3. Sub-regio Leiden en omstreken	5
3.1. Leiden.....	5
3.2. Oegstgeest	6
3.3. Zoeterwoude	7
3.4. Leiderdorp	8
3.5. Voorschoten	8
4. Sub-regio Rijnstreek	9
4.1. Alphen aan den Rijn	9
4.2. Kaag en Braassem	10
4.3. Nieuwkoop.....	10
5. Sub-regio Duin en Bollenstreek.....	12
5.1. Katwijk	12
5.2. Noordwijk.....	12
5.3. Hillegom	13
5.4. Lisse	14
5.5. Teylingen	14
6. Conclusies en aanbevelingen.....	16
Bijlage 1. Aantal inwoners dag gebruik maakt van GGZ	18

1. Kader van deze inventarisatie

1.1. Aanleiding

In het Integraal Zorg Akkoord (IZA) zijn onder andere afspraken gemaakt gericht op het verbeteren van de samenwerking tussen sociaal domein, de huisartsenzorg en de GGZ. In de uitwerking daarvan is afgesproken om in de komende 5 jaar te komen tot “een landelijk dekkend netwerk van laagdrempelige steunpunten, zoals zelfregie- en herstelcentra, waar iedere inwoner, met name mensen met EPA (Ernstige Psychiatrische Aandoeningen), toegang tot heeft: gerund door vrijwilligers en ervaringsdeskundigen, ondersteund door sociaal werkers en in verbinding met GGZ-professionals. Met een link/aanspreekpunt naar huisartsen.” Bron: Integraal Zorgakkoord, september 2022

1.2. Opdracht aan Lumen en vraagstelling van deze notitie

De Stichting Lumen Holland Rijnland (Lumen) heeft de opdracht gekregen deze laagdrempelige steunpunten te organiseren in de 13 gemeenten in de regio Holland Rijnland. In de notitie “Criteria laagdrempelige steunpunten voor mensen met een psychische kwetsbaarheid gericht op zelfregie en herstel” is vastgesteld aan welke criteria deze steunpunten moeten voldoen.

De volgende stap is het inventariseren van laagdrempelige steunpunten in de 13 gemeenten van de regio Holland Rijnland: welke steunpunten zijn er in deze gemeenten en voldoen deze aan de criteria?

Deze inventarisatie wordt als basis gebruikt voor het Plan van Aanpak voor het (door-) ontwikkelen van laagdrempelige steunpunten in de regio Holland Rijnland.

1.3. Bevindingen tijdens de inventarisatie

Tijdens de inventarisatie zijn een aantal bevindingen gedaan die van belang zijn voor het begrip van de resultaten zoals deze gepresenteerd worden in de volgende hoofdstukken.

Ten eerste is uit de inventarisatie naar voren gekomen dat er in de regio Holland Rijnland slechts drie organisaties zijn die grotendeels aan de criteria voldoen. Daarvan zijn er twee die grotendeels door en voor ervaringsdeskundigen worden gerund. Dit zijn de Stichting Lumen Holland Rijnland (Lumen) <https://lumen-hollandrijnland.nl/>, de opdrachtgever van deze opdracht, en het Zelfregiecentrum Leiden www.zelfregiecentrumleiden.nl. Daarnaast is er ‘De Wielewaal’ in Alphen aan de Rijn dat beheerd wordt door het samenwerkingsverband Tom in de Buurt <https://www.tomindebuurt.nl/locaties/wielewaal>.

Lumen is een professionele organisatie voor en door ervaringsdeskundigen en werkzaam in de hele regio.

Het Zelfregiecentrum Leiden is daarentegen een kleinschalig steunpunt, opgezet en georganiseerd door vrijwillige ervaringsdeskundigen.

De Wielewaal in Alphen aan de Rijn is een activiteitencentrum van Tom in de Buurt waar ervaringsdeskundigen actief betrokken worden bij de organisatie en uitgenodigd worden om activiteiten te organiseren. Ook worden er door ervaringsdeskundigen trainingen gegeven die gericht zijn op herstel.

In feite is de inventarisatie van laagdrempelige steunpunten hiermee opgeleverd.

Echter, ten tweede is gebleken dat er wél legio inloop- en ontmoetingsplekken zijn waar alle inwoners welkom zijn. In de grotere steden als Leiden en Alphen aan den Rijn zou je dat kunnen verwachten. Maar ook in kleinere gemeentes zijn er veelal laagdrempelige ontmoetingsplekken waar mensen met een psychische kwetsbaarheid ook welkom zijn. Deze ontmoetingsplekken worden niet “door en voor” ervaringsdeskundigen of mensen met

ervaringskennis gerund en er worden meestal geen trainingen of herstelcursussen (door en voor) georganiseerd. Zij voldoen dus niet aan de criteria voor laagdrempelige steunpunten. Daarnaast is een lastig punt bij de algemene ‘voor iedereen toegankelijke’ ontmoetingsplekken dat deze volgens de intenties voor iedereen laagdrempelig toegankelijk zijn, maar dat er in de praktijk vooral bepaalde doelgroepen naar binnen komen. Bij de inventarisatie en tijdens gesprekken in verschillende ontmoetingsplekken is gebleken dat mensen met een psychische kwetsbaarheid er heel wisselend komen: bij de ene ontmoetingsplek vaker dan bij de andere en bij sommige maar nauwelijks.

1.4. Leeswijzer bij deze inventarisatie

Vanwege het kleine aantal steunpunten “door en voor” mensen met ervaringskennis of – deskundigheid en omdat er wel veel inloop- en ontmoetingsplekken zijn, richt deze inventarisatie zich op laagdrempelige inloop- en ontmoetingsplekken in de verschillende gemeenten.

De diversiteit van deze ontmoetingsplekken vindt zijn weerslag in de diversiteit van de beschrijvingen ervan: er is niet gestreefd naar een uniforme beschrijving van elke inloop- en ontmoetingsplek. Al naar gelang de verkregen informatie en het soort plek is de beschrijving mee of minder uitgebreid. Er wordt regelmatig naar websites verwezen voor meer informatie. Vanwege de eerdergenoemde veelheid en variatie van inloop- en ontmoetingsplekken, is volledigheid bovendien niet haalbaar gebleken.

Om enig inzicht te geven in het aantal mensen dat gebruik zou kunnen maken van een laagdrempelig steunpunt is in bijlage 1 een tabel opgenomen met het aantal inwoners per gemeente en het aantal mensen dat per gemeente gebruik maakt van hulp van de GGZ.

2. Regio Holland Rijnland

De regio Holland Rijnland bestaat uit de drie sub-regio's te weten "Leiden en omstreken", "Duin- en Bollenstreek" en "Rijnstreek".

Stichting Lumen Holland Rijnland (Lumen) is een belangenorganisatie voor en door mensen met psychische, psychosociale en/of verslavingsproblemen en dakloosheid in de regio Holland Rijnland. Onafhankelijk van zorginstellingen en hulpverleners. www.lumen-hollandrijnland.nl

Lumen is in de hele regio actief. De hoofdvestiging is in Leiden waar zowel een laagdrempelige inloop- en ontmoetingsplek is, verschillende vormen van lotgenotencontact georganiseerd wordt door ervaringsdeskundigen en diverse hersteltrainingen worden aangeboden door en voor ervaringsdeskundigen. Vrijwilligers krijgen een "Lumen opleidingstraject ervaringsdeskundigheid" (LOT). Dit opleidingstraject wordt in Leiden aangeboden aan vrijwilligers uit de hele regio.

Er is geen andere organisatie gevonden die vrij toegankelijke laagdrempelige inloop- en ontmoetingsplekken in de hele regio Holland Rijnland organiseert.

3. Sub-regio Leiden en omstreken

De sub-regio Leiden bestaat uit de gemeenten Leiden, Leiderdorp, Voorschoten, Zoeterwoude en Oegstgeest. Leiden is de centrumgemeente waar de hoofdlocatie van Lumen is gevestigd. Voor veel activiteiten, cursussen en trainingen wordt vanuit de omliggende gemeenten verwezen naar de locatie van Lumen in Leiden.

Er is - naast het hier bovengenoemde Lumen - geen organisatie gevonden die inloop- en ontmoetingsplekken in de hele sub-regio Leiden en omstreken organiseert.

3.1. Leiden

Het Zelfregiecentrum Leiden/ Steunpunt Stemmen Horen Leiden is een vrijwilligersorganisatie opgezet door ervaringsdeskundigen. De ervaringsdeskundige vrijwilligers geven informatie en advies, onder andere over bijzondere zintuiglijke ervaringen. Het steunpunt organiseert lotgenotenbijeenkomsten en cursussen over het omgaan met stemmen voor stemmenhoorders, naasten en hulpverleners. "Het kan veel helpen als je ervaringen kunt uitwisselen met mensen die weten hoe het is om stemmen te horen", aldus de website.

Het Zelfregiecentrum huist in bij Buurtontmoeingsplek Bos en Gasthuis aan de Willem Klooslaan en in het Huis van de Buurt Matilo in de Zaanstraat.

Stichting Sociaal Wijkteams (SWT) Leiden <https://www.sociaalwijkteamleiden.nl/> is een samenwerkingsverband van Radius, Kwadraad, MEE ZHN, Libertas en de gemeente Leiden. De sociaal werkers van SWT Leiden geven advies en ondersteuning aan inwoners die (tijdelijk) minder zelfredzaam zijn op één of meerdere leefgebieden. Het SWT Leiden heeft zeven wijkteams. De SWT's werken nauw samen met Buzz en Includio.

Includio Leiden www.incluzioleiden.nl en **BuZZ** www.buzzleiden.nl zijn de welzijnsorganisaties in Leiden waarbij Includio is voor Meedoen (collectivering) en BuZZ voor Basiskracht.

Incluzio, Buzz en de SWT Leiden werken samen in zes huizen van de buurt en in vijf Buurt OntmoetingsPlekken (BOP).

“Je bent van harte welkom in onze Huizen van de Buurt en bij onze Buurtontmoetingsplekken (BOP). Voor een kop koffie, een goed gesprek, advies, het ontmoeten van buurtgenoten, een sportieve middag of een creatieve avond. Loop gerust eens binnen.” <https://www.incluzioleiden.nl/huizen-van-de-buurt>
<https://buzzleiden.nl/locaties>

Incluzio heeft de opdracht om ook GGZ cliënten met een indicatie ondersteuning te bieden en te zorgen voor een soepele overgang vanuit de GGZ naar de ondersteuning vanuit welzijn. Met name in de **buurtontmoetingsplekken** in de **Herenstraat** en in **De Kooi** ontmoeten mensen met een psychische kwetsbaarheid elkaar. Ze vinden elkaar daar als lotgenoten en krijgen ondersteuning vanuit Incluzio. De dagbestedingslocaties aan de Driftstraat en in Het Gebo heeft Incluzio van Rivierduinen overgenomen.

BuZz biedt ruimte aan het Zelfregiecentrum Leiden in de Buurtontmoetingsplek aan de Willem Klooslaan.

Leger des Heils in de Groenesteeg te Leiden <https://www.legerdesheils.nl/locatie/korpsleiden>

Sjoukje en Jan Kruithof zijn de organisatoren van de ontmoetingsplek aan de Groenesteeg in Leiden. Er is een tweedehands kledingwinkel, er worden lunches georganiseerd en allerhande activiteiten door vrijwilligers die daar de ideeën voor aandragen en het mee organiseren. Het Taalcafé en een wekelijkse ontmoetingsgroep over ‘Verhalen uit de oude doos’ zijn hier voorbeelden van.

Bezoekers zijn mensen die gezelligheid zoeken en/of wat voor een ander willen betekenen. Ook mensen met een psychische kwetsbaarheid zijn welkom en komen er veelvuldig.

De Bakkerij <https://www.debakkerijleiden.nl/>

Diaconaal Centrum De Bakkerij is sinds 1986 een modern kerkelijk centrum voor hulpverlening aan mensen in nood, midden in de stad Leiden.

Staat open voor iedereen met speciale aandacht voor:

- vluchtelingen en ongedocumenteerden
- dak- en thuisloze mensen
- mensen die dreigen te vereenzamen
- of in financiële problemen raken

De Binnenvest <https://www.debinnenvest.nl/>

De Binnenvest biedt ondersteuning en begeleiding aan mensen die veel problemen tegelijk hebben en daardoor de grip op hun leven kwijt zijn geraakt. Bijvoorbeeld mensen die te maken hebben met grote geldzorgen, psychosociale problemen of verslaving en dak- of thuisloosheid. Er is geen laagdrempelige inloop voor inwoners die geen cliënt zijn bij De Binnenvest.

3.2. Oegstgeest

Het **Dorpscentrum Oegstgeest** is een laagdrempelige, aantrekkelijke plek, waar in het kader van ‘verbinden en ontmoeten’ inwoners van Oegstgeest bij elkaar kunnen komen www.dorpscentrumoegstgeest.nl/ .

Er wordt van alles georganiseerd door allerlei verschillende organisaties.

Elke vrijdagmiddag houdt de **Sociaal makelaar van de gemeente Oegstgeest** een open inloopspreekuur.

Het Inloophuis in Het Dorpscentrum is een laagdrempelige ontmoetingsplek voor mensen met een psychische kwetsbaarheid lumen-hollandrijnland.nl/ontmoeten/inloop-oegstgeest/. Er werd ook een Krachtcirkel georganiseerd (zie: lumen-hollandrijnland.nl/ontmoeten/krachtcirkel/).

Vanuit dit Inloophuis worden activiteiten en hersteltrainingen die Lumen in Leiden organiseert onder de aandacht gebracht. Mensen die in Oegstgeest wonen vinden het in het algemeen geen probleem om naar Leiden te gaan voor bepaalde voorzieningen.

Sociale kaart

Door de gemeente Oegstgeest is een sociale kaart opgesteld die elke twee jaar geactualiseerd wordt. *“De sociale kaart is er om professionals, inwoners en hun netwerk te helpen hun weg te vinden in de veelheid aan organisaties en hun aanbod op het terrein van welzijn en ondersteuning. Het aanbod dat in deze sociale kaart vermeld staat is toegankelijk voor alle inwoners van Oegstgeest. Er is geen indicatie nodig.”*

www.oegstgeest.nl/fileadmin/Oegstgeest_bestanden/Documenten/Inwoners/Zorg_welzijn_en_bijstand/Socialekaart/socialekaart_2023_2.pdf

Radius is de Welzijnsorganisatie in Oegstgeest. Zij hebben geen aanbod specifiek voor mensen met psychische kwetsbaarheid.

3.3. Zoeterwoude

De gemeente Zoeterwoude ligt tegen de gemeente Leiden aan en heeft twee dorpskernen: Zoeterwoude Dorp en Zoeterwoude Rijndijk.

Er is een **Sociaal Team van de gemeente Zoeterwoude** dat een open inloop heeft. *“Het Sociaal Team is hét aanspreekpunt voor vragen van inwoners over werk, familie, opvoeding, gezondheid, inkomen, wonen, hulp bij zelfstandig wonen en vrije tijd. Het team bestaat uit professionals en vrijwilligers van de gemeente Zoeterwoude en verschillende (zorg)organisaties uit de regio.”* <https://www.zoeterwoude.nl/zorg-en-hulpvragen/webpagina-sociaal-team>

Er zijn vier inloop- en ontmoetingsplekken in Zoeterwoude die hieronder kort worden toegelicht.

“De Buren” is een ontmoetingsplek voor alle inwoners van Zoeterwoude. Het zit in het Cultuurhuis waar ook allerlei andere activiteiten worden georganiseerd. https://zoeterwoudevoorelkaar.nl/article/141_Steunpunt_Zoeterwoude_Dorp

“De Eendenkooi” is dé ontmoetingsplek op sociaal, cultureel en (indoor) sportgebied voor Zoeterwoude- Rijndijk en omgevingen bedoeld voor iedereen die graag deel uitmaakt van het actieve leven in het dorp. <https://www.eendenkooi.com/> en https://zoeterwoudevoorelkaar.nl/article/142_Steunpunt_Zoeterwoude_Rijndijk

“De Herdershof” is een ontmoetingsplaats die vanuit de R.K. kerk wordt georganiseerd.

“Wijkvereniging Weipoort” heeft een gebouw ter beschikking waar de vereniging allerlei activiteiten organiseert. <https://buurthuisdeweipoort.blogspot.com/>

3.4. Leiderdorp

Incluzio Leiderdorp

De gemeente Leiderdorp heeft het welzijnswerk, zorg en ondersteuning van inwoners uitbesteed aan Incluzio, <https://www.incluzioleiderdorp.nl/>

Incluzio heeft hiervoor verschillende coaches: participatiecoach, seniorencoach, activeringscoach, vitaliteitscoach, budgetcoach, mantelzorgcoach, buurtcoach en jongerencoach.

Er zijn ontmoetingsplekken waar mensen met een psychische kwetsbaarheid óók welkom zijn. Zo is er bijvoorbeeld in De Sterrentuin elke vrijdag een open inloop. Hier komen zo'n 30 mensen per keer op af, óók mensen met een psychische kwetsbaarheid.

Voor Inloop- en ontmoeting voor mensen met een psychische kwetsbaarheid wordt op de website van Incluzio verwezen naar Lumen in Oegstgeest en Leiden <https://www.incluzioleiderdorp.nl/> en <https://www.respijtwijzerleiden.nl/informatie-en-lotgenotengroepen/>

Bewonersinitiatieven

Er is een site met 10 bewonersinitiatieven. Dit zijn initiatieven uiteenlopend van fietsmaatje tot buurthuis tot Buurtvereniging De Kruidentuin. De meeste van deze initiatieven worden ondersteund door Incluzio <https://mijnleiderdorp.nl/organisaties/bewonersinitiatief>

3.5. Voorschoten

“**Voorschoten voor elkaar**” is de welzijnsorganisatie van Voorschoten. Ze geven advies en ondersteuning op het gebied van welzijn, vrijwillige inzet of burenhulp.

Voorschoten voor elkaar heeft twee inloopvoorzieningen: Vliethuis en Parkhuis. In beide locaties wordt veel georganiseerd.

Parkhuis is meer voor mensen met een rugzakje en daarom wellicht beter geschikt voor activiteiten voor mensen met een psychische kwetsbaarheid.

Voorschoten voor Elkaar is in samenwerking met GGZ Rivierduinen actief op zoek naar het verbeteren van de ondersteuning aan mensen met psychische kwetsbaarheid. Zo draait er een pilot met een GGZ medewerker en twee sociaal werkers en hebben GGZ-ers ruimte om mee te gaan naar een intake. Daarnaast is er “Kunst op recept”. Dit bestaat uit een serie gratis kunstlessen met professionele kunstdocenten: schilderen, beeldhouwen, tekenen, zingen, schrijven of fotograferen. De cursus “Positief leven” wordt vaker per jaar gegeven en wordt goed bezocht en gewaardeerd.

Buurtbuddies <https://www.voorschotenvoorelkaar.nl/2023/buurtbuddies> is een manier waarop Voorschoten voor Elkaar mensen met elkaar in contact brengt die daar wederzijds profijt van kunnen hebben: “Doe mee en doe meer samen” is de slogan.

Een groep van zes tot acht buurtbuddies komt wekelijks bij elkaar en buurtbuddies helpen elkaar met alledaagse dingen. “Je sociaal netwerk uitbreiden, samen dingen doen en je talenten ontdekken.”

4. Sub-regio Rijnstreek

In de sub-regio Rijnstreek zijn er drie gemeenten te weten Alphen aan den Rijn, Nieuwkoop en Kaag en Braassem. Alphen is de centrumgemeente. Voor veel voorzieningen gaan inwoners uit de regio naar Alphen hoewel inwoners uit bijvoorbeeld Roelofarendsveen ook wel op Leiden zijn gericht.

Tom in de Buurt is een welzijnsorganisatie die in de hele sub-regio Rijnstreek welzijnswerk verzorgt. Het is een samenwerkingsverband van Participe, Kwadraad, ActiVite, De Binnenvest, Gemiva SVG Groep en WMO Maatwerk. <https://www.tomindebuurt.nl/>
Lumen werkt in de Rijnstreek via onderaannemerschap bij Tom in de Buurt / Participe.

Tom in de Buurt heeft wijkteams in de hele Rijnstreek. Elk wijkteam heeft een ervaringsdeskundige in het team. Dit maakt de ondersteuning door ervaringsdeskundigen in de wijkteams laagdrempelig.

Er is een sociale kaart door Tom in de Buurt gemaakt waarin 'activiteiten en ondersteuning' van allerlei organisaties zijn opgenomen: <https://www.tomindebuurt.nl/sociale-kaart-rijnstreek>

4.1. Alphen aan den Rijn

Tom in de Buurt beheert in Alphen aan de Rijn drie buurthuizen voor inwoners uit de wijken en daarnaast dagactiviteitencentrum De Wielewaal dat een regionale functie heeft.

De Wielewaal <https://www.tomindebuurt.nl/locaties/wielewaal> is een ontmoetingsplek en dagactiviteitencentrum dat beheerd wordt door Tom in de Buurt en Lumen samen. Het is een locatie waar iedereen kan binnenlopen voor informatie, hulp en ondersteuning. Een plek om andere mensen te ontmoeten en waar je mee kunt doen aan activiteiten en trainingen. Ervaringsdeskundigen worden bij De Wielewaal actief uitgenodigd om activiteiten te organiseren. Ook worden er door ervaringsdeskundigen trainingen gegeven die gericht zijn op herstel.

De Wielewaal is in deze vorm op 1 januari 2024 gestart en is nog volop in ontwikkeling.

Het Informatiepunt Zorg en Welzijn in winkelcentrum De Aarhof wordt georganiseerd door Participe als partner in Tom in de Buurt. Dit Informatiepunt is dinsdag tot en met zaterdag geopend. In dit Informatiepunt hebben verschillende organisaties vaste tijden waarop zij aanwezig zijn om informatie te geven, zie www.participealphen.nu/hulp-en-advies/informatiepunt-zorg-en-welzijn

Het Trefpunt

GGZ Rivierduinen organiseert in haar dagactiviteiten centrum een open inloop op vrijdagmiddag. Sinds januari 2024 is deze ontmoetingsplek alleen toegankelijk voor mensen met een GGZ indicatie, alleen voor mensen die in behandeling zijn bij Rivierduinen.

De Meerkoet

De Meerkoet is een dagbestedingslocatie van Tom in de Buurt / Gemiva in Alphen aan den Rijn. Er zijn drie leer-werkplekken: de lunchroom, het atelier en de fietsenwerkplaats. En er worden allerlei activiteitje georganiseerd, deels met inzet van een ervaringsdeskundige medewerker met Autisme. Zo is er een meidenclub, een lotgenotengroep, een gameclub en een wandelgroep. Er wordt gekeken naar waar de behoefte ligt en geprobeerd mensen te verbinden in gedeelde interesses.

De ervaringsdeskundige geeft ook, net als de wijkcoaches van De Meerkoet, individuele ondersteuning aan mensen die dat nodig hebben.
Bij de Meerkoet is geen open inloop. Als iemand één keer bekend is kan hij wel komen en gaan wanneer hij wil.

Open Venster

Het Open Venster is een vrijwilligersinitiatief dat wordt ondersteund door de professionals van Tom in de Buurt. Het is een Inloophuis en ontmoetingsplek waar maaltijden worden verzorgd en diverse activiteiten worden georganiseerd.

Er is een loket is voor de toegang tot maatschappelijke opvang en de verzorging van postadressen.

4.2. Kaag en Braassem

Kaag en Braassem heeft 11 dorpskernen. Het is als gemeente ontstaan door het samengaan van de gemeenten Alkemade en Jacobswoude, in 2009. Roelofarendsveen is het bestuurscentrum.

Tom in de Buurt heeft de opdracht voor het welzijn in de dorpskernen van Kaag en Braassem.

In het wijkteam van Tom in de Buurt werkt ook een ervaringsdeskundige van Lumen. Tom heeft geen eigen ontmoetingsplekken in Kaag en Braassem.

De Driemaster is een samenwerkingsverband tussen **Participe** (maakt meedoen mogelijk), **Kwadraad** (maatschappelijk werk) en **WijdeZorg** (zorg service aan ouderen en andere zorgvragers).

“De Driemaster zorgt voor het welzijn van alle inwoners van gemeente Kaag en Braassem. Samen met andere organisaties hebben wij allerlei voorzieningen op het gebied van welzijn, hulpverlening en zorg.” www.dedriemaster.nu

Nieuwe ontmoetingsplek: De Driemaster heeft geen fysieke locatie. Wel zijn ze bezig om samen met Tom in de Buurt elke woensdagmiddag een ontmoetingsplek te organiseren in de sportkantine van EMM21.

4.3. Nieuwkoop

De gemeente Nieuwkoop heeft 13 dorpskernen waarvan Nieuwkoop veruit de grootste is. Het gemeentehuis staat in Nieuwveen.

Tom in de Buurt is de welzijnsorganisatie in Nieuwkoop. <https://www.tomindebuurt.nl/nieuwkoop> In het contract van de gemeente Nieuwkoop met Tom in de Buurt zijn afspraken gemaakt over het onderaannemerschap met De Hoop en De Sleutelbloem als laagdrempelige inloop voorzieningen voor mensen met een psychische kwetsbaarheid.

Zorgboerderij De Hoop <https://www.zorgboerderijdehoop.nl/inloop/>

“Op onze Zorgboerderij in Ter Aar bieden wij een inloofunctie voor de inwoners van gemeente nieuwkoop. Deze inloofunctie is een locatie waar mensen met lichte psychische/ psychosociale klachten, een beginnende vorm van dementie of anderszins vastlopen in hun leven naar toe kunnen komen. Op deze plek kunnen ze op adem komen in een rustige omgeving, iets actiefs te doen of andere mensen ontmoeten.

Leerwerkcentrum De Sleutelbloem <https://www.de-sleutelbloem.nl/>

De Sleutelbloem is er voor kwetsbare mensen die vastlopen in een psychische beperking, een verslaving, of moeilijkheden thuis, op school of op het werk. Het is een dagactiviteiten/ dagbestedingslocatie met een inloofunctie voor mensen die er bekend zijn. Er is een houtwerkplaats, een autogarage, een creatieve ruimte en er wordt elke donderdag gekookt voor een warme lunch. Er zijn bovendien verschillende dieren die verzorgd moeten worden. Alle activiteiten worden door een betaalde medewerker begeleid en samen met deelnemers en soms met vrijwilligers uitgevoerd.

“De Verbinding”, team van de Gemeente Nieuwkoop

“De Verbinding” is het uitvoeringsteam van de gemeente Nieuwkoop voor het sociaal domein (Welzijn, Jongerenwerk, Statushouders). Onder andere sociaal makelaars en procesregisseurs hebben zelf direct contact met inwoners en als de situatie daar om vraagt verlenen ze zelf de benodigde ondersteuning. Preventie wordt door het team De Verbinding uitgevoerd. Daar is door Nieuwkoop geen samenwerkingspartner voor gecontracteerd. De Verbinding 1 te Nieuwkoop is tegelijkertijd het adres van de locatie waar veel georganiseerd wordt door onder andere Tom in de Buurt, het CJG en WijdeZorg. Nieuwkoop heeft een actief verenigingsleven. De gemeente stimuleert dit en geeft hier waar mogelijk ondersteuning aan omdat daarmee onder andere eenzaamheid kan worden voorkomen.

Nieuwkoop Actief <https://nieuwkoopactief.nl/over-ons>

‘Nieuwkoop Actief zet zich in om inwoners uit onze gemeente te helpen met een actief en betrokken leven. Wij houden ons bezig met het ondersteunen en stimuleren van vrijwilligerswerk, sporten en bewegen, cultuur en gezond leven.’ Nieuwkoop Actief is onderdeel van team 'De Verbinding' van de gemeente Nieuwkoop. De site van Nieuwkoop Actief werd in oktober 2024 gelanceerd en is nog in ontwikkeling.

Zorglocaties van WijdeZorg: Aarhoeve en Kaleidoscoop

In de zorglocaties Aarhoeve <https://www.wijdezorg.com/wonen/aarhoeve/> en Kaleidoscoop <https://www.wijdezorg.com/wonen/nieuwkoop/> worden, naast daginvulling op basis van een indicatie, allerlei activiteiten georganiseerd, onder andere voor mensen met een psychische kwetsbaarheid. In de praktijk worden deze vooral door ouderen bezocht.

5. Sub-regio Duin en Bollenstreek

De Duin- en Bollenstreek bestaat uit vijf gemeenten te weten Katwijk, Noordwijk, Hillegom, Lisse en Teylingen.

Er is geen organisatie gevonden die inloop- en ontmoetingsplekken in de hele sub-regio Duin en Bollenstreek organiseert.

Er zijn veel verschillende welzijnsorganisaties actief in de Duin- en Bollenstreek. De meeste van deze organisaties zijn relatief klein en werken voor één tot drie gemeenten.

5.1. Katwijk

De gemeente Katwijk kent vijf kernen, te weten Katwijk aan Zee, Katwijk aan de Rijn, Katwijk Noord, Rijnsburg en Valkenburg.

Welzijnskwartier

Het Welzijnskwartier is de welzijnsorganisatie in Katwijk www.welzijnskwartier.nl. In andere gemeenten in de Bollenstreek is de organisatie ook actief maar alleen voor het jongerenwerk.

Er zijn wijkteams in elke kern van Katwijk en elke wijk heeft één of meerdere ontmoetingsplekken waar activiteiten worden georganiseerd. <https://welzijnskwartier.nl/wijken/>

Op de website “Doe mee in Katwijk” zijn activiteiten en initiatieven van lokale verenigingen, buurten en organisaties verzameld: www.doemeeinkatwijk.nl.

Er staan geen ontmoetingsplekken of activiteiten voor mensen met een psychische kwetsbaarheid op deze website.

ExpEx <https://www.expex.nl/project/expex-katwijk-holland-rijnland/>

ExpEx zijn Experienced Experts, getrainde ervaringsdeskundige jongeren die weten hoe ze hun eigen ervaringen op een positieve manier kunnen inzetten voor andere jongeren, als maatje of als voorlichter voor beleidsmakers of professionals.

In Katwijk draait sinds de zomer van 2023 een succesvol Ervaringscafé: Meet and Eat.

‘Getrainde ervaringsdeskundige jongeren, de ExpEx, hosten maandelijks twee uur gezelligheid waarbij niks hoeft, jongeren gewoon zichzelf kunnen zijn. Juist dan ontstaan er vaak mooie gesprekken. Zij weten immers uit eigen ervaring hoe het is om jeugdhulp of GGZ-hulp te hebben gehad of met diagnoses te kampen, en hoe prettig het is als je daarover niets hoeft uit te leggen maar het er wel over mag gaan.’

De Poolster en Inloop Duindoornlaan:

Movens/ Rivierduinen heeft twee open Inlooplocaties in Katwijk: Buurthuis De Poolster en Inloop Duindoornlaan. Voor de inloop en de activiteiten is geen GGZ indicatie nodig. Iedereen kan binnenlopen en meedoen: “Ontmoeten door doen”.

5.2. Noordwijk

De Gemeente Noordwijk bestaat uit Noordwijk, Noordwijkerhout en de kleine kern De Zilk

Welzijn Noordwijk is de Welzijnsorganisatie in Noordwijk.

Het Trefpunt in Noordwijk aan Zee en **De Wieken** in Noordwijk Binnen zijn buurthuizen waar iedereen welkom is. Deze worden beide beheerd door Welzijn Noordwijk. Bij De Wieken is

een wekelijkse inloop, dat wil zeggen een Steun- en Informatiepunt (STIP) dat georganiseerd wordt door Lumen.

Welzijn Noordwijk organiseert onder andere MeetUp café's en de training 'Positief Leven'.

Reuring is een algemene voorziening voor de kwetsbare burger opgezet door 's Heerenloo in opdracht van de Gemeente Noordwijk. Er zijn locaties in Noordwijk, Noordwijkerhout, De Zilk en bij Zwembad De Binnensee.

"Bij Reuring is iedereen welkom, jong en ouder, vrije inloop. Het doel van REURING is om te luisteren naar mensen, wat zijn je wensen, wat is er nodig om je in je kracht te zetten, op een laagdrempelige manier, zodat jij weer mee kunt doen in onze samenleving. Het kan ook zijn dat er alleen behoefte is aan een veilige plek waar je heen kunt om even een kop koffie te drinken, óók dat kan bij Reuring!" www.reuringnoordwijk.nl

Bij de locaties van Reuring is daadwerkelijk Reuring. Het is een laagdrempelige inloop waar allerlei mensen komen, ook mensen met psychische kwetsbaarheid. Er zijn dagactiviteitenbegeleiders waarvan er een aantal vanuit Rivierduinen bij Reuring werkzaam zijn. Er is ruimte om jezelf te zijn en om te groeien. Een aantal vrijwilligers is als cliënt binnengekomen.

En er is een Autismecafé dat grotendeels door mensen met autisme georganiseerd wordt.

5.3. Hillegom

Welzijnskompas <https://welzijnskompas.nl/>

Hillegom en Lisse zijn zelfstandige gemeenten maar werken wel veel samen. Zo hebben ze gezamenlijk afspraken met het Welzijnskompas. Op de site <https://welzijnskompas.nl/kaart/> staan alle locaties, inloop- en ontmoetingsplekken, van Hillegom en Lisse

Plein28 is een ontmoetingscentrum van het Welzijnskompas waar iedereen mee kan doen. Een vertrouwde, creatieve en positieve plek. Om mensen te ontmoeten, iets nieuws te leren, talenten te ontdekken of samen iets (nieuws) te maken.

<https://meedoeninhillegom.nl/>

Op deze site staan verenigingen en initiatieven die inwoners helpen om gezond en energiek mee te doen in de maatschappij. Denk aan sportclubs en culturele verenigingen. Verder staan er onder meer organisaties op waar inwoners terecht kunnen met vragen over ontmoeting, welzijn en omgaan met geld.

Het Stekkie

Het Stekkie is een laagdrempelige ontmoetingsplek in de locatie Bloemswaard van Woonzorgcentra HOZO. Hier kunnen bewoners uit de wijk maar ook van verder weg terecht voor ontmoeting, een kopje koffie en/of een activiteit. Het is een gezellige aparte ruimte vlak bij de ingang. Het restaurant van het woonzorgcentrum is aan de andere kant en duidelijk gescheiden van deze ontmoetingsplek. Bij Het Stekkie kan ook gekookt worden.

Dit initiatief is in de zomer van 2024 gestart en was meteen een succes. Er komen dagelijks inwoners uit de wijk voor een bakkie en om samen activiteiten te ondernemen. Er wordt wekelijks voor zo'n 40 tot 60 mensen gekookt.

Er komen ook mensen bij Het Stekkie die deelnemen aan de Krachtcirkel die Lumen in Plein 28 organiseert.

Twee ervaringsdeskundige vrijwilligers van Lumen zijn ook vrijwilliger bij Het Stekkie.

5.4. Lisse

Welzijnskompas <https://welzijnskompas.nl/>

Zoals bij Hillegom reeds vermeld zijn Lisse en Hillegom zelfstandige gemeenten maar werken wel veel samen. Zo hebben ze gezamenlijk afspraken met het Welzijnskompas. Op de site <https://welzijnskompas.nl/kaart/> staan alle locaties, inloop- en ontmoetingsplekken, van Hillegom en Lisse

Zelfregiecentrum Lumen/ Vriendenhuis

In Het Zelfregiecentrum Lisse is een initiatief van Lumen en het Vriendenhuis van Roads in Lisse. Het Zelfregiecentrum Lisse is een laagdrempelige plek waar mensen onafhankelijke ondersteuning kunnen krijgen van ervaringsdeskundigen, lotgenoten elkaar kunnen ontmoeten en waar cursussen en trainingen worden gegeven. Het is in 2023 gestart en nog volop in ontwikkeling.

Creatief Atelier Lisse

Rivierduinen organiseert sinds een aantal jaar in de Volksuniversiteit van Lisse een Creatief Atelier voor mensen met en zonder GGZ-achtergrond: iedereen is welkom. Je kan er onder andere tekenen, schilderen en fotograferen.

Een vrijwilligster begeleidt de activiteiten.

‘Deze activiteiten geven een opbouwende artistieke verbetering, en kunnen voor veel mensen een manier zijn om zich te uiten en zichzelf verder te ontwikkelen. Gebleken is dat deelnemers zich hier goed onder voelen en dat het ook een stukje bijdraagt aan herstel.’

5.5. Teylingen

De gemeente Teylingen komt voort uit de gemeenten Warmond, Voorhout en Sassenheim

Welzijn Teylingen is de welzijnsorganisatie voor Teylingen <https://www.welzijnteylingen.nl>

Welzijn Teylingen doet veel aan het organiseren van gemeenschapszin en aan ontmoeten. Ze willen verschillende doelgroepen met elkaar integreren, onder andere door ‘Buurtbakkies’, lunches en maaltijden te organiseren. Op zes verschillende locaties komen mensen bij elkaar en iedere locatie is weer anders want de bezoekers kiezen zelf het programma. Waar bij de ene locatie alleen koffie wordt gedronken, is in de andere een uitgebreid activiteitenprogramma. Lunches en maaltijden krijgen hierbij wel steeds meer aandacht omdat dit de verbinding tussen verschillende mensen goed ondersteunt.

Onder begeleiding van een GGZ-activiteitenbegeleider van Rivierduinen wordt er wekelijks een “Gezonde Lunch” gemaakt met een groep van zes tot acht mensen.

Voorbeelden van cursussen zijn: Cursus “Lekker in je vel”, 5 bijeenkomsten: <https://www.welzijnteylingen.nl/dagelijks-leven/positieve-gezondheid/cursus-lekker-in-je-vel/>

Cursus “Positief leven” <https://www.welzijnteylingen.nl/dagelijks-leven/positief-leven/cursus-positief-leven/>

De JoJo www.dejojo.org

Ontmoetingswerkplaats De JoJo is een bewonersinitiatief in Sassenheim, dat volledig draait op vrijwilligers. Het is in 2015 begonnen als Repair Café en steeds groter geworden. Het was gehuisvest in een voormalige supermarkt en is begin oktober 2024 verhuist naar een oude school ‘De Kastanjehof’ aan de Antoniuslaan 24a in Sassenheim.

In de JoJo is iedereen welkom en kan je komen om te werken in één van de werkplaatsen, te knutselen, of wat dan ook te doen – er wordt ook regelmatig gekookt - maar je mag er ook gewoon zijn en niks doen. <https://www.dejojo.org/afdelingen/>

Het is een (dagelijkse) ontmoetingsplek waar zowel vrijwilligers als bezoekers (weer) een invulling aan hun leven kunnen geven.

De werkplaats voor houtbewerking bij de JoJo is een dagbestedingslocatie van Rivierduinen. Om bij deze werkplaats mee te kunnen doen is een GGZ-indicatie wel noodzakelijk.

6. Conclusies en aanbevelingen

Conclusies

Er zijn in de regio Holland Rijnland drie organisaties gevonden die grotendeels aan de criteria van laagdrempelige steunpunten voldoen (zie ook hoofdstuk 1). Dit zijn de Stichting Lumen Holland Rijnland (Lumen) <https://lumen-hollandrijnland.nl/>, het Zelfregiecentrum Leiden www.zelfregiecentrumleiden.nl en 'De Wielewaal' <https://www.tomindebuurt.nl/locaties/wielewaal>.

Uit de inventarisatie van inloop- en ontmoetingsplekken in de regio Holland Rijnland blijkt dat er veel van dit soort plekken zijn waar ook mensen met een psychische kwetsbaarheid welkom zijn. Er zijn twee conclusies die ten aanzien van deze inloop- en ontmoetingsplekken getrokken kunnen worden (zoals in hoofdstuk 1 reeds benoemd).

De eerste conclusie is dat de inloop- en ontmoetingsplekken niet voldoen aan de essentie van de laagdrempelige steunpunten zoals bedoeld in het IZA: dat het steunpunt door en voor ervaringsdeskundigen georganiseerd wordt. In sommige ontmoetingsplekken worden wel mensen uit de doelgroep actief betrokken bij de organisatie van één of meer activiteiten. Zo wordt in Reuring een autismedecafé georganiseerd en werkt er bij De Meerkoet in Alphen aan de Rijn een ervaringsdeskundige.

De tweede conclusie is dat de algemene 'voor iedereen toegankelijke' ontmoetingsplekken volgens de intenties voor iedereen laagdrempelig toegankelijk zijn, maar dat er in de praktijk vooral bepaalde doelgroepen naar binnen komen. Mensen met een psychische kwetsbaarheid komen er heel wisselend, bij de ene ontmoetingsplek vaker dan bij de andere en bij sommige maar nauwelijks.

Geconcludeerd kan worden dat er in de regio Holland Rijnland te weinig laagdrempelige ontmoetingsplekken zijn waar mensen met psychische kwetsbaarheid zich welkom voelen.

Eerste aanbeveling: Volwaardige steunpunten in elke sub-regio

Het doel van de inventarisatie was om te onderzoeken welke laagdrempelige steunpunten er al zijn om op basis daarvan aanbevelingen te kunnen doen over wat er nodig is om te komen tot steunpunten in elke gemeente. Omdat er nog maar zo weinig steunpunten zijn wordt aanbevolen om in plaats van in elke gemeente, in elke sub-regio één of meerdere volwaardige steunpunten te organiseren met in omliggende wijken en gemeenten één of meerdere laagdrempelige ontmoetingsplekken.

Het volwaardige steunpunt kan alle functies van een laagdrempelig steunpunt vervullen en daarnaast ondersteuning bieden aan de ontmoetingsplekken in de nabije omgeving.

Andersom kunnen inwoners uit omliggende wijken en gemeenten naar het volwaardige steunpunt komen voor bepaalde activiteiten of trainingen.

Op deze manier kan goed aan het regionale IZA-doel voldaan worden: een dekkend netwerk van laagdrempelige steunpunten in de regio Holland Rijnland.

Voorbeelden van wat vanuit het volwaardige steunpunt aangeboden kan worden zijn de organisatie van Krachtcirkels, het geven van trainingen zoals de WRAP, Zicht op Herstel en de HOP en intervisie voor ervaringsdeskundigen.

In de sub-regio Leiden en omstreken vervult Lumen de functie van volwaardig steunpunt in feite al. In de sub-regio Rijnstreek kan De Wielewaal wellicht door ontwikkelen en deze functie op zich nemen. En in de sub-regio Duin en Bollen kan gedacht worden aan het Zelfregiecentrum Lisse of aan Reuring in Noordwijk. Tijdens het maken van het plan van aanpak voor het dekkend netwerk van laagdrempelige steunpunten kan dit verder onderzocht en uitgewerkt worden.

In het plan van aanpak kan daarnaast uitgewerkt worden hoe bestaande ontmoetingsplekken laagdrempeliger en toegankelijker kunnen worden voor mensen met een psychische

kwetsbaarheid. Aanbevolen wordt om dit in nauwe samenwerking met de doelgroep zelf te doen.

Aanbeveling 2: De methode W in de Wijk

Nu uit de inventarisatie is gebleken dat er maar zo weinig ontmoetingsplekken zijn waar mensen met een psychische kwetsbaarheid zelf mee doen in de organisatie en waar ze zich daadwerkelijk welkom voelen, lijkt de methode “W in de wijk” www.w-indewijk.nl goede aanknopingspunten te bieden om dit te verbeteren.

De kern van deze methodiek is het streven naar wijken waar alle buurtbewoners, dus ook kwetsbare mensen, welkom zijn.

“Met W in de Wijk maken professionals, vrijwilligers en buurtbewoners samen ruimte voor mensen met een psychische of psychiatrische kwetsbaarheid. Kennis over gedrag is daarbij essentieel. Daarom bieden we trainingen, workshops en online Q&A’s. Deze zijn vrij toegankelijk voor iedereen die wil bijdragen aan GGZ-vriendelijke wijken.” (Bron: <https://w-indewijk.nl/>)

In Amsterdam is “W in de Wijk” een samenwerkingsverband tussen GGZ-instellingen, welzijnsorganisaties, ervaringsdeskundigen (Team ED) en de gemeente Amsterdam.

Aanbevolen wordt om tijdens het maken van het plan van aanpak voor een dekkend netwerk van laagdrempelige steunpunten te onderzoeken hoe de methodiek van “W in de Wijk” in de regio Holland Rijnland vorm kan krijgen.

Bijlage 1. Aantal inwoners dag gebruik maakt van GGZ

Aantal inwoners dat gebruik maakt van Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ) per gemeente in de regio Holland Rijnland

Bron: https://eengezonderhollandsmidden.nl/jive?var=m_GGZ_pektis

Gemeente	Aantal inwoners (2024)	Aantal verzekerden dat gebruik maakt van GGZ (2021)	% verzekerden dat gebruik maakt van GGZ, gebaseerd op aantal per 10.000 verzekerden (2021)
Alphen aan den Rijn	114.966	4.430	3,9
Hillegom	22.822	910	4,1
Kaag en Braassem	29.168	910	3,3
Katwijk	66.966	2.450	3,7
Leiden	130.108	7.760	6,3
Leiderdorp	27.736	1.080	3,9
Lisse	23.447	1.020	4,4
Nieuwkoop	29.501	740	2,5
Noordwijk	45.734	1.940	4,4
Oegstgeest	25.948	1.180	4,7
Teylingen	38.470	1.500	4,0
Voorschoten	25.625	1.070	4,2
Zoeterwoude	9.732	310	3,5